

Handwritten text, likely a title or header, appearing as a faint, mirrored bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely a title or header, appearing as a faint, mirrored bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely a title or header, appearing as a faint, mirrored bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely a title or header, appearing as a faint, mirrored bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely a title or header, appearing as a faint, mirrored bleed-through from the reverse side of the page.

Hr. Krigs-Assessor A. C. Rostok,

Privilegiehaver af „Dagen“,

være tilegnet dette lidet Skrift, der for største Deel angaaer et Dem vigtigt Unliggende, og der indeholder en eller anden Uttring, eller Dplysning og Bemærkning, som De maaskee helst havde seet uberørt og uoplyst, men som Sandhedskjærlighed, Upartiskhedens Aand, og frisindet Utilbageholdenhed fordrede sagt og oplyst. Jeg har, engang for alle, maattet udtale mig over en stor Deel af mit Livs Virksomhed, et Tidsløb af omtrent $12\frac{1}{2}$ Aar; jeg har fundet det rigtigt engang med nogen, jeg antager paa sigelig, Omstændelighed, at udvikle de forskjellige Tilfælde, der have indtruffet for mig under dette Tidsrums Løb i denne Virksomhed. Det er nu engang offentlig kommet paa Bane, at omhandle Privilegiet paa politiske Blade i Fædrenestaten, og det maa være Dem behageligere, at see Gjenstanden berørt og belyst i sin

sande Skikkelse og efter Dokumenter, samt af en Vedkommende, der kjender Sagen, end maaskee fremdraget efter løse Nygter og ufuldstændige Udsigender af Personer; der skrive frist væk, uden at kjende hvad de skrive om. Hr. Assessor modtage derfor dette lidet Skrift med den Velvillie, at betragte det som nødvendigt for mig efter Tidens og Omstændighedernes Fordringer, og derhos, med Skribentens Kalds-Pligter for Dine, skrevet med de Hensyn, som min Forbindelse med Dem, nu i 12½ Aar, og mine paatagne Forpligtelser paalægge mig at have, og med det velvillige Sindelag, som jeg bærer for Dem og deres Familie.

Kjøbenhavn den 16 Juni 1834.

F. Thaarup.

-
- 1) Om „Dagen“ i Almindelighed og dens første Periode
under Seidelin.

Den oplyste og virksomme Klaus Henrik Seidelin be-
gyndte Bladet nu for over 30 Aar siden. I det første Num-
mer, som udgik den 10 Januar 1803, skrev han: „Intet stri-
dende imod den Kjarlighed og Agt en god Borger skylber, og
saa gjerne yder sin Regjering, intet som franker de bestaaende
Love for Skribenten, intet bittert Ufsald paa Medborgere, ingen
Selvpolitiseren, ingen Strid over Religions-Emner skal flyde
fra Udgiverens Pen.“ En Frimodigheds-Mand besjelede ham, og
da den ej stedsse ledsages af Sindighed, bleve Ubehageligheder,
som desuden en Redakteur af et Blad af denne Natur ej kan
undgaae, for ham desflere. Han maatte udholde flere Retter-
gangs-Sager. Literatur-Lexikonnet henviser til de Steder hvor
Underretning herom gives.

Lidskristet udkom i Begyndelsen i Dvart, fire Dage ugent-
ligen, og med latinske Bogstaver. Allerede med andet Dvart
med Nr. 53, begyndtes et noget større Format, paa større

Papir. Med Aaret 1805 begyndtes med danske Bogstaver. Fra Begyndelsen af Aaret 1806 udkom Bladet i lille Folio. Saaledes med 4 Nummere ugentlig, og med en Betaling af 1 Rdlr. dansk Courant kvartaliter, udgik det til det 1810 Aars Udgang.

Bladet var dels et historisk-politisk Tidsskrift, der skulde i denne Egenskab give Tidens Tildragelser uden for Fædrelandet saa hurtigt som Posten eller overordentlige Lejligheder og Meddelelser bringe Efterretningerne derom, saa paalideligt som mueligt, saa fuldstændigt som Bladets Grændser, og fornødent Rum for dets andre Formaal tilstede — dels et Blad, der skulde frembære Oplysninger om fædrelandsk Tildragelser, Stiftelser og Indretninger, og udbrede vidværdige og nyttige, eller i det daglige Liv nødvendige, oftest blot for Øjeblikket omspurgte, Notitser, hvortil hører Anførsel af Rejsende, ind- og udførte Varer, Torvepriser *ic. ic.*, endeligen Smaa-Notitser, Anekdoter, eller interessant Læsning.

Dette har været Bladets Tendents og Indhold fra Begyndelsen af, igjennem de følgende Perioder. Dagen er ofte beæret med autentiske Bidrag fra Auctoriteterne, og de udkomne 30 Aargange, som Bibliotheker opbevare, erkjendes almindeligen at indeholde, saavidt Fædrelandet vedkommer, mange gode Materialier for en tilkommende Historiefriver af Tidsløbet. Hvad der om Ubladet siges er naturligvis blot i sin Nyhed af Interesse, og altsaa blot ephemerist.

Et Register vilde være gavnligt. Af vore politiske Blade meddeles kun den Hømpelske Avis aarligen sine Abbonnenter et vel ubearbejdet Register.

2) Dagens anden Periode fra 1810 til Seidelins Død
i April 1811.

I Marts 1810 under 2 October udkom en Plakat, der anordnede: „at Ingen herefter maa udgive noget Blad, hvori politiske Nyheder eller Efterretninger blive meddelte, uden dertil af Kongen at være forundt speciel Privilegium, samt at de daværende Udgivere af saadanne Blade, saafremt de agtede at fortsætte disse, skulde henvende sig til vedkommende Politimester, for at erholde Underretning, saavel om de Betingelser, under hvilke ovennævnte Privilegium kunde ventes tilstaaet, som og om de Forholdsregler, de indtil videre havde at følge.“

Seidelin maatte altsaa, for at fortsætte sit allerede da i syv Aar bestaaende Blad, ansøge kongl. Privilegium, og under 12 Marts 1811 blev Privilegiet udstædt til ham, der nu var Lieutenant ved Kjøbenhavns borgerlige Artillerie; Privilegiets Betingelser vare følgende:

1. Intet Nygte maae i Bladet optages.
2. Ligesaaalibet maae deri indføres Efterretninger og Ude-
læbser, som kunde være anstødelige, fornærmelige eller ubeha-
gelige for allierede Regjeringer, saaledes som dette ved kongl.
Rescript af 30 Juli 1808 og kongl. Resolution af 9 December

f. U. alt forhen er bestemt og indfjærpet, og igjennem Cancelliet communiceret Dyrighederne.

3. I Særdeleshed maa Udgiveren afholde sig fra, ved spørgende, spottende eller bidende Vendinger at fremsætte de politiske Tilbragelser, som, efter deres Beskaffenhed, alene bør foredrages i en simpel historisk Stil. Det samme skal ogsaa gjælde i Henseende til Bedømmelser eller Anmærkninger over politiske Tilbragelser, som uddrages af fremmede Blade. — Allermindst maae Udgiveren tillade sig at give nogen Regjering eller Nation Tillægsbenævnelser.

4. Ved enhver Artikel maa tilføjes, af hvilket indenlandsk eller udenlandsk Blad samme var taget, og naar Udgiveren er første Anmelder af nogen indenrigsk Tilbragelse, bør han for vedkommende Censur forevise sin Hjemmel.

5. Udgiveren staaer ligesuldt til Ansvar for sit Blad, og Gjentagelsen af en i sig selv utilladelig Artikel bliver ham at tilregne, uanset at han kan bevise at samme er udtaget af noget andet indenrigsk Blad.

6. Intet Factum, der i fremmede Blade anmeldes som passeret her i Rigerne, maae som saadant, optages i Bladet, da intet fremmed Blad i saa Henseende kan ansees om tilstrækkelig underrettet.

7. Indenrigske Efterretninger af den Beskaffenhed, at deres Bekjendtgjørelse kan være skadelig, enten i Følge Statens Krigsforhold eller øvrige politiske Forhold, maae aldeles ikke meddeles i Bladet.

8. Til bestørre Sikkerhed for at disse Forskrifter ikke skulle overtrædes af Bladets Udgiver, skal han, under Privilegiets øjeblikkelige Fortabelse, være pligtig til, ikke at lade nogen Deel af sit Blad trykke eller uddele in publico, førend enten Manuskriptet, eller det første Correcturark er forevist den anordnede Censor, som til Bevis herom, skal paategne sit Navn paa Manuskriptet eller Censurarket, dog uden at hans Navn eller Imprimatur behøves at trykkes paa Bladet.

9. Denne specielle Censur skal hele Bladet være undergivet, endog for dets ikke politiske Artikler.

10. Da Censor, under Embeds Ansvarlighed, skal paasee, at intet Skadeligt eller Upassende bliver indtrykt i Bladet, saa skal han have Magt til, i Følge denne ham paaliggende Pligt, at udstryge hvad han finder at være af den Bestaaffenhed, at det ej bør offentliggøres, eller efter Omstændighederne, tilbageholde hele Bladets Trykning. Imidlertid skal Censors Ansvarlighed dog ikke fritage Udgiveren for Ansvar.

11. Dersom Udgiveren af Bladet overtræder hvad her er befalet, skal Saadant have arbitrair Straf, eller efter Omstændighederne Privilegiets Fortabelse til Følge, og skal Udgiveren uden videre underkaste sig Cancelliets Decision i Henseende til Straf af Mulfter; ligesom og Straffen af Privilegiets Fortabelse, vil blive at bestemme ved Hans Majestæts Resolution, efter Cancelliets derom nedlæggende Forestilling.

12. Dette Privilegium haver bemeldte Lieutenant Scibelin strax at forevise for Stedets Politidirecteur, hvor Bla-

det udgives, og at enhver hans Paategning om Forevisning af samme førend deraf gjøres noget Brug."

Et ligegyldende Privilegium forundtes samme Dag Salomon Goldin paa „Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn“, et Tidsskrift, der er standset indtil videre. *)

I ovenfor indrykkede Betingelsers 2de Post anføres det kongl. Reskript af 30 Juli 1808, og den kongl. Resolution af 9 December s. A. Det er vigtigt for politiske Avisers Redaktører at kende disse kongl. Befalinger, for at kunne udøve dem. Derfor optages de her: Indholdet af Reskriptet blev ved Cancelli-Circulaire af 1 Aug. meddeelt samtlige Overøvrigheder, nemlig: „at de skulde tilkjendegive samtlige under det dem anbettede Embedsdistrikt værende Underøvrigheds-Personer, og Embedsmænd, at de under Embeds-Ansvar skulde forebygge og forbyde Indrykkelsen af saadanne Artikler i Aviser og periodiske Blade, som kunde være anstødelige for de venstfabelige, og med Danmark allierede Magter, i hvilken Henseende Hans Majestæt haaber, at de Under-Øvrigheds-personer og Under-Embedsmænd, som have Tilsyn med de periodiske Blade, ikke ville behøve nærmere Forskrifter, da de Kundskaber og den Oplysning deres Embedsstilling forudsætter, maae være dem tilstræk-

*) Dige Privilegium blev under 2 Oct. 1811 udstedt for Procurator Vredo Henrik Munthe af Morgenstjerne i Christiania paa at udgive et politisk Blad kaldet Politik og Historie. (Nestl. Saml.)

kelig Vejledning, ligesom det og er vist, at den Avis-Skriver, der kjender Hans Majestæts Villie, og ikke besidder Klogskab nok til at undgaæ Dvertrædelsen af samme, aldeles mangler Kald til at være politisk Skribent."

Den kongl. Resol. af 9 Dec. 1808 fastsætter og befaler: „at der i intet offentlig dansk Blad maa optages eller indrykkes politiske Efterretninger eller Aktstykker af saadanne Aviser eller Blade, være sig officielle eller inofficielle, som udgives i fiendtligt Land eller under fiendtlig Regjeringens Indflydelse, og skal i saa Henseende det ene danske Blad ikke kunne paaskylde det andet som Hjemmel, dog med den Undtagelse, at naar politiske Efterretninger eller Aktstykker af ovennævnte Oprindelse og Betsaffenhed offentliggjøres i den privilegerede Statstidende, saa skal det være andre danske Blade uforment, at igjentage samme ordret og uforandret, saaledes som de i Statstidenden findes indrykkede." Iøvrigt befales: „at de forhen givne allerhøjeste Resolutioner og Befalinger i Henseende til den fornødne Forsigtighed med politiske Efterretningers Optagelse, og andre Meddelelser i alle offentlige danske Blade uden Undtagelse paa det strengeste og alvorligste skulle iagttages og overholdes, hvorved det saaledes indtil videre skal have sit Forblivende. Ved Cancelliets Circ. af 13 Dec. 1808 blev denne kongl. Resolution meddelt Dverøvrighederne til „Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for Bedkommende."

Ved et vigtigt i Betingelserne for Privilegierne nævnt Ord: Udgiveren, er noget at bemærke: nemlig at det her maae,

efter Sammenhæng og fra flere Synspunkter ansees eensbetydende med Redakteuren. Dette Ord Redakteur hører til de nyere i det danske Sprog optagne Ord. Det findes i Forordningen om Trykkefriheden af 27 Sept. 1799 §. 19. *) De første Mand, der efter Plakat af 2 Octb. 1810 fik Privilegier til politiske Blades Udgivelse, Seidelin, C. Goldin, Br. H. Munthe af Morgenstjerne kunde være baade Udgivere og Redakteurer. Siden udstedtes Privilegier paa „Dagens“ Udgivelse (vel og for andre politiske Blade?) til Fruentimre og Andre, som ikke kunde være Redakteurer; og for hvilke altsaa Redakteurer beskikkedes. Dog vedblev man ved Privilegiernes Expedition at følge i Betingelsernes Optagelse, ordlydende de Udtryk, der engang vare fastsatte som almen gjældende for alle politiske Blade. Den beskikkede Redakteur er den ansvarhavende. Udgiveren eller Udgiverinden kan altsaa ikke optage Noget i Bladet, kan ikke gjøre Tilfætninger eller nogen som helst Forandring i det af Redakteuren Optagne; kan ikke heller gjøre Udrettelser af, eller Modifikationer i Udtrykkene. Ved saadan af en Uvedkommende foretagen Forandring, Udrettelse og Modifikation, kan lettigen en Forvanskelse, Uhydelighed, og anden Mislighed indløbe, til Ullampe for Redakteuren, baade i Henseende til dennes Ansvar for Regjering og Love, og hans litteraire Ansvar. Enhver, der vil have noget indført i en privilegeret

*) Hvor er det forhen brugt i Lovgivningen eller Literaturen? Det er en Undersøgelse, som jeg her afholder mig fra.

politisk Tidende maa altsaa henvende sig til Redakteuren; for selve Privilegiehavere er Regelen gjeldende, at Redakteuren kan nægte Optagelsen af Stykker, for hvilke han (Sidsnaavnte) ikke tør være ansvarlig; eller hvorimod han kunde have noget at erindre; om end blot fra Stilens Side.

„Men“ — hører jeg en Udgiver eller Udgiverinde spørge: — „Skulde vi, som efter Betingelsernes 11te Post kunne risquere „Privilegiets Fortabelse“ ingen modsvarende Rettighed have?“
 Jo visseligen. Den Redakteur, som af en Privilegiehaver gøres opmærksom paa en muelig indløben Fejl, eller paa et Stykke, der kunde være betænkeligt at optage, vil naturligvis ved Rettelse, Udsettelse, Modifikation borttage hvad der er urigtigt eller kan paadrage Anke, men det er ved Redaktionen Privilegiehaveren skal søge udført den Forandring, som ham tykkes tilraadelig, ingenlunde maa Privilegiehaveren selv udføre den; ligesaa lidt som selv optage Noget. Den Redakteur maatte ikke forstaae sit Kalb, der ikke med den største Beredvillighed opfyldte, naar han kunde og burde, ethvert af en Privilegiehavers Ansker. Det maa være en Redakteur en naturlig Behagelighed, ikke at være en Entrepreneur imod, uden skjellig Grund; men om en Entrepreneur vilde byde Arbejderne i sit Bogtrykkerie at lade staae hvad Redakteuren siger skal udgaae — var dette aabenbart lovstridigt.

Altsaa maa en Privilegiehaver eller Entrepreneur ikke ansee det for en uhensigtsmæssig og ufornudden Byrde eller Indfrankning i sit Privilegies Udførelse, at han skal holde sig til

den bestiktede Redakteur, og at denne har saa frie Hænder, som Lovgivningen ellers tillader, og ikke af en Udgiver vorder paatvunget i Bladet, hvad der dels kan paadrage ham noget-somhelst Ansvar, dels ikke af ham anses optageligt.

Maaskee maatte Nogen formene, at naar den bestiktede Redakteur har Ansvar for Alt, og saadan Raadighed, som her er antydet, er Udgiverens, Privilegiehaverens, Entreprenurens Ansvar derved bortfallden. Man kunde maaskee antage: at Lovgiveren har, i Henseende til politiske Tidsskrifter, søgt, for at vide sit Djiemedes Forfkrifter desto sikkrere opshjldte, at binde Ansvaret paa flere Personer, ej alene paa Redakteur og Censor men og paa Udgiver og Forlagger. En Udgiver, der ofte kan have for ringe Ideer, om hvad der udfordres til en Redakteurs Dygtighed, og kunde være af den Mening, at fordi der ikke vil være Mangel paa Personer, som mene sig fikkebe til Redakteurposten, er det ham let at faae Gen, som baade det Almindelige og han selv kan være tjent med — bliver saa meget forsigtigere i at binde sig til Nogen, og ikke at see paa Gobtjobsarbejde, ligesom hans Søgning efter en god Redakteur, bliver saameget omhyggeligere, og hans Valg saa meget bedre, naar han veed, at hans Ansvar ej bortfalder, ved det, at Ansvar tillige og fornemmelig hviler paa en Anden eller Flere. — Dog, det er i alt Fald ikke sandsynligt, at en Fortabelse af et Privilegium, hvilket ikke kan finde Sted uden Kongl. Resolution, skulde blive en Entrepreneurs eller Privile-

giehavers tunge Lød, fordi hans Blads Redakteur havde viist sig som Forbryder af Lovene.

Et politisk Blads Entrepreneur, Udgiver, Forlægger, Privilegiehaver, (hvilket Navn man vil tillægge ham er ligegyldigt) har da, naar Redakteuren er offentlig bestikket, kun en Entrepreneur-Rettighed, men denne i sin fulbeste Udstrækning. Plannen for Entreprisen er hans. Han maa kunne bestemme for hvilke Fag han ikke vil have Bladet anbragt, om Bladet skal komme dagligen eller visse Dage, være Morgen- Middag- eller Aftenblad, Formatet, Betalingen, Papiret, &c. &c., fremdeles om han vil have Hurtigpresse eller ikke, om Bladets Udgivelse skal skee til bestemt Time, eller vente, f. Ex. paa et Damskibs, en Posts Ankomst, og saabant mere; og skalbe den bestiktede Redakteur slet opfylde sit Kald, eller være Ghikaneur, da er Vejen jo aaben for Entrepreneureren til at føre Anke over hans Forhold, og see det rettet.

Wistnok var det bedst for det Offentlige, at Redakteur, og Udgiver var een og samme Person, eller at Privilegiet lød paa Redakteuren, hvilket fra Begyndelsen af, fra den Tid da Plakaten af 2 October 1810 gjorde Privilegium nødvendig, var Tilfældet. Naar en Regjering finder hensigtsmæssigt, at et Foretagendes Tilladelighed eller Ikke-Tilladelighed skal bero paa et Privilegium, og indskrænker Privilegiets Udstedelse til En eller meget Faa, synes overbejende Grunde at anbefale, at Privilegiets Udstedelse skeer til en Mand, som bedst kan udføre det Djemed Regjeringen tilsigter, alsaar ved politiske Blade til

en Mand, der har Redakteur-Dygtighed, frem for til den der, istedetfor saadan Dygtighed, lægger Entrepreneur-Evne i Vægt-skaalen. En duelig privilegeret Redakteur vil let, naar han selv mangler pekuniær Kraft til et forbelagtigt Privilegiums Udførelse, finde sin Forlægger, og Almenheden er upaatvivleligen bedre tjent med, at see en dygtig Redakteur end en pengehavende Entrepreneur i Besiddelse af Privilegiet; og med en Raadighed, der kan hindre Redakteuren i at give Bladet den bedst muelige Godhed. Den ærefjære Redakteur sees meest paa hvad der udfordres til at erhverve Bladet almindeligt Bifald, hadrende Udbest, ved dets indvortes Godhed, dets Ybres bedste Udseende; Entrepreneuren spørger meest om sin Fordel, den største Indtægt, de mindst muelige Udgifter, det højeste Overskud.

Hos Seidelin, som Udgiver af Dagen, vare begges Egenskaber, en Privilegiehavers og en Redakteurs, forenede, og Lov-Concipisten, der i Pennen udførte Betingelserne for Privilegiet, brugte Ordet: Udgiver istedetfor det dengang endnu ikke i megen Brug komne Ord: Redakteur.

Det var under Krigen, i en højst kritisk politisk Periode, da Loven om Privilegier for politiske Blade blev funden nødvendig. Grundsætningen om Indskrænkning af slike Privilegiers Udstædelse blev grundet paa Lidsomstændighedernes Krav.

Jeg formener, med Flere, som offentligten have yttret sig herom, at det vilde, under de forandrede Lidsomstændigheder, være til Gavn for det Almindelige: at Privilegium kunde erholdes i Kjøbenhavn for et Par Blade endnu, foruden de to allerede

privilegerede. Disse to have saa fast Fod, saa sikker Grund, saa stort Forspring for de ny, der maatte opstaae, at de ikke lettelligen Fulde kunne tabe, naar Redaktionen var god; Concurrencens Fordele vilde vindes, det Ny ny Blade vilde enten faae saa overvejende Fortrin for de allerede bestaaende, at de fortjente at sejre, eller de vilde snart indgaae, ikke kunne bestaae; og imidlertid havde Spekulations og Entreprise-Aand spillet, vundet eller tabt; en usfabelig Frihed havde imidlertid været levende, Almenheden havde aabenbart været tjent hermed; og jeg indseer ikke at nogen Ulempe kunde være derved. Jeg har yttret mig frit herover, abstraheret fra min Redakteur-Stilling ved et af de to Blade, der ere interesserede i Spørgsmaalet. Jeg burde jo ikke forbigaaet, i et lidet Skrift af Natur som dette, det vigtige Spørgsmaal, der her kortelig behandlede. Da jeg under 6 Decb. 1830 indgav Ansøgning til Hans Majestæt Kongen om Privilegium for mig selv, til Udgivelse af et politisk Blad, troede jeg at have meget anbefalende Grunde for mit Onskes Opfyldelse. Overøvrighedens Erklæring var, har man sagt mig, ogsaa anbefalende. Det kongl. danske Cancellie gav mig Afslag; har vel dertil havt et bestemt kongeligt Bud at rette sig efter. — Flere Ansøgninger af samme Slags bleve den Tid aflaaede.

„Dagens“ første Udgiver, Seidelin havde havt Bogtrykker-Privilegium fra 18 Octb. 1799, og Bladet blev derfor trykt i hans eget Officin, indtil han ved Højesterets Dom af 8 Maj 1805 blev fratjendt det. Bladet tryktes derefter hos M. J. Gebbe-

lov; fra 1807 Aars Begyndelse hos Thorst. E. Mangel. Under 2de April 1811 fik Seibelin, (som havde andraget, hvorledes det var ham til Løb og Ulejlighed ved hans periodiske Blades regelmæssige Udgivelse, at være afhængig af fremmede Arbejdere, hvorfor han anholdt om at maatte selv iværksætte disses Trykning) Bevilling at maatte med egne Redskaber, Svende og Lærlinge trykke „Dagen“ og Politivennen. (Udførligt i Reskript-Samlingen).

Fra 1811 Aars Begyndelse blev „Dagen“ udgivet dagligen, endog saa Søndagen og Helligdagene, og Betalingen var i det Nominale dobbelt mod Forhen. Seibelin modtog ikke selv hint Privilegium om eget Bogtrykkeri for Bladet, thi han døde nogle Dage efter dets Datum. Den 5 April var hans Dødsdag.

3) Efter Seibelin's Død under Redaktion af Rahbek, Bloch, Didrichsen o. fl.

Den 6 April 1811 begyndte Professor K. E. Rahbek Bladets Redaktion for Seibelin's Enke, fød Frederikke W. Ratenburg. For hende blev Privilegium udstedt under 9 April 1811. Det indeholdt foruden de forestaaende Betingelser endnu følgende: § 12. Hvad Collegierne og Myndighederne maatte have at offentliggjøre skal Udgiveren være forpligtet til uden Betaling at indføre i Bladet.“ En Betingelse, der siden er bortfalden.

Bladet blev trykt hos ovennævnte Kangel indtil 23 Maj 1812; men fra den Tid i Frue Seidelins eget Officin.

Fra 1812 Aars Begyndelse ophørte dets Udgivelse om Søndagen, saa at det kun de sex Sogne-Dage ugentligen udgik. Betalingen var 3 Rdl. kvartaliter. Giben forhøjet.

I Slutningen af Aaret 1812 blev Frue Seidelin enig med Brødrene, de da værende Bogtrykkersvende Peter og Johan Nic. Rostock, om at afstaae til dem sine Rettigheder til Bladets Udgivelse, hvortil hun ansøgte kongl. Tilladelse. Et nyt Privilegium blev derefter under 5 Jan. 1813 udstedt, hvorved bemeldte to Brødre tillodes, „naar saadan Afhændelse var skeet, at maatte udgive et politisk Blad under Titel: „Dagen“, paa de samme Betingelser, som ovenfor ere indrykkede. For bemeldte Brødre blev under samme Datum Bevilling givet, at de maatte nedsatte sig som Bogtrykkere i Kjøbenhavn, udgive Bladene „Dagen“ og „Politivennen,“ og i øvrigt fortsatte Frue Seidelins hidtil drevne Officin. Rahbek vedblev Redaktionen indtil 30 Juni 1814, da han ophørte, og i Bladet No. 256 tog Afsked med samme. Derefter besørgede Privilegiehaverne, benævnte Brødre, selv Redaktionen, tilbids ved Hjælp af Secretair Giøbe Terkelsen Bang og flere.

Under 21 Febr. 1816 udstedtes et nyt Privilegium, af hvis Indledning sees, at benævnte Brødre vare blevne findebe at afhende deres Rettighed til deres Søster Birgitte Rostock, Enke efter Tracteur J. E. Møller. Det tillodes nu hende, at maatte, naar saadan Afhændelse var skeet, udgive

„Dagen“ saalænge sammes Redaktion var betroet Oct. Philosoph. Sevel Bloch, i øvrigt under de forrige Betingelser. Blochs Navn staaer sidste Gang paa Bladet No. 182 for 1817 d. 31 Juli.

Under 1 Oct. 1817 blev Enken (efterat have andraget, at Oct. Ph. Sevel Bloch havde frasagt sig Redaktionen, men at hun derefter var kommen overens med Justitsraad D. D i r i c h s e n om at han vilde paatage sig samme) — tilladt at udgive Bladet, „saalænge Justitsraad D i r i c h s e n forestod sammes Redaktion.“

D i r i c h s e n s Navn staaer første Gang paa No. 245 af 13 Oct. 1817. Hvad der fra Begyndelsen af var Bladets Djemed, „i Forbindelse med Udbredelsen af politiske Nyheder og Begivenheder, som Bladet senere blev berettiget til at optage, er det Maal der skal stræbes efter at naaes“ — „Stræbes efter, erklærede han, thi at det er uendeligen vanskeligere nu i Fredstider at naae det ganske, end da det som politisk Blad først traadte frem, paa en Tid, der var frugtbar paa politiske Tildragelser, er let at indsee.“ — „For at give det (sluttede han) et Værd, der vil gjøre det velkomment for alle danske Undersaatter, indbydes Alle, der kunde give Efterretninger om Gjenstande, der vedkomme dets Djemed, at bære mig med Meddelelsen deraf.“

Da bemeldte Enke døde blev for hendes Moder, Enken Anne Maria Rostock, et nyt Privilegium udstedt under 26 Aug. 1818, paa at udgive Dagen „saalænge hun lever.“ — „Dog at ingen videre Overdragelse af dette Privilegium kan

ventes stadfæstet," samt at Bladets Redaktion besørge des af Justitsraad Didrichsen, og i øvrigt under hine Betingelser. — Justitsraad Didrichsen døde d. 27de Decbr. 1821. Henrik Christ. Gottl. Proft havde fra 1820 været Fuldmægtig eller Assistent ved Redaktionen.

3) Fra 1ste Jan. 1822 under Fr. Thaarups Redaktion.

Den 1ste Jan. 1822 begyndte Etatsraad Frederik Thaarup Redaktionen; dette blev tilmeldt det kongl. danske Cancelli og under 8 Febr. 1822 blev fornævnte Enke Madame Rostock meddeelt en ny Bevilling til at udgive Bladet, „saalænge Etatsraad Thaarup forestaaer sammes Redaktion," og under de anførte Vilkaar.

Efter fornævnte Enkes Død fik Sønnen, nu Krigssekretær, August Christian Rostock under 28 Maj 1823 Privilegium paa at udgive Bladet, imod at dets Redaktion besørge des af Etatsraad Fred. Thaarup „eller efter hans Fratrædelse af en anden Mand, som for det kongl. danske Cancelli er anmeldt, og af samme approberet, at maatte være Redakteur af Bladet, samt imod at han (Rostock) affinder sig med sine Medarvinger efter den forhenværende Udgiverinde," — i øvrigt under de samme Betingelser, som i det oprindelige Privilegium.

At en Redakteur af et Blad som Dagen behøver Hjælp ved Arbejdet er aabenbart, og Privilegiehaverne have derfor stedsse lønnet en Fuldmægtig, Assistent, Medhjælper, eller hvad Navn man vil give ham, En saadan Medhjælper er ogsaa nødven-

big for Redakteurens Sygdoms eller hvilket som helst Forfalds Tilfælde. Fra denne Synspunkt især er det nødvendigt, at Medhjælperen ikke er en simpel Oversætter, men har den Duelighed, at ham i saadant Tilfælde kan betroes Arbejdet's Udførelse og at ham kan vises den Tillid, at hans Manuskript ikke læses, forinden det afgives til Pressen. At hans Antagelse, Honorar etc. bestemtes eller stete ved den ansvarhavende Redakteur vilde være det naturligeste. Seidelin havde iblandt sine Medhjælpere sin Stedsøn, nuværende Hr. Archiater Ridder Ulbr. v. Schönberg, fra hvem mange Artikler i Bladet, og som i Seidelins sidste Sygdom alene redigerede det. Af dem, som tidligere vare Medarbejdere ved Bladet, vides: Hr. H. C. Hansen indtil 1818, Student Gløb i nogen Tid 1818 og 1819; Hr. M. Chr. Hansen indtil 1820. Han efterfulgtes af ovennævnte Proft, som jeg, ved min Tiltrædelse til Redaktionen, fandt ansat som Fuldmægtig, og som vedblev indtil 1827; men naar jeg, ved Rejser i Uærene 1825 og 1827, var fraværende, var Redaktionen ikke ham betroet, men min Søn, nuværende Adjunkt Christen Thaarup ved den lærde Skole i Helsingør. Profts Artikler i Bladet om dramatiske, og flere Sager, forvolbte ham Stridigheder; og hans Modstandere vare ikke altid retfærdige nok til at lade mig være fri i deres Angreb paa ham*). Da Proft fratraadte blev benævnte min Søn min sikre, arbejdsomme og opofrede Medhjælper indtil Slutningen af Sept. 1827, da han maatte gaae til sit benævnte

*) Han døde den 19 Juli 1827.

Embede. Jeg kan med Foje ansee det, i min Periode af Bladets Bestyrelse, for dets bedste Tid.

Efter ham tiltraadte fra 1 Oct. 1827 Hr. Dve Thomsen, fordelagtigen bekjendt i Literaturen, og baade forhen, saavel som siden, selv Redakteur af andre Tidsskrifter, nemlig nyt Aftenblad; Kjøbenhavnsposten, hvis Stifter han, i Forening med Biunge, var; Valkyrien. Hidtil havde jeg selv leveret de politiske Artikler, foruden dem der fra Medarbejderne leveredes, oversatte efter mit Valg, eller efter Aftale med mig, hvilket og var Tilfældet i de forrige Redakteurers Tid, og er det naturligeste. Da Hr. Dve Thomsen fornemligens ønskede Selskabsattelse med den politiske Afdeling af Dagbladet og at have samtlige fremmede Blade, som ved Contoiret holdes, til sin Raadighed, under deres første Nyhed, ligesom og at Valget af hvad der skulde udbrages eller oversattes, og optages i Dagen blev aldeles overladt til ham, saa blev en Fordeling af Arbejdet mellem mig og ham aftalt, saaledes at han paatog sig den politiske Deel (Norge og Sverrig undtagen), samt af indentandske Anliggender især hvad der vedkommer dramatiske og musikalske Gjenstande. Naturligvis burde og kunde jeg ikke fra min Side give slip paa den Rettighed, der fulgte af mit Kalb, som beskikket ansvarhavende Redakteur, og fra den anden Parts, Hr. Dve Thomsens Side, vilde naturligvis blive viist den bedste Omsorg for Privilegiets Betingelsers Sagttagelse; saa at Anke kunde undgaaes, og jeg ikke komme i den Nødvendighed, at anvende hin Rettighed, hvilket maatte være ligesaa ubehageligt for mig, eller hvilken som helst

ansvarhavende Redakteur, som for den agtede dueelige Medarbejder, hvis Stilling det maatte være mig kjert at see saa fri, saa god, saa ønskelig som mueligt. Ved denne Deling af Arbejdet, blev lagt paa min Side: fædrelandske Anliggender, Uddragene af indenlandske Provindsialaviser, statistiske Stykker, Nekrologer, Literatur, Norges og Sverrigs Anliggender, Blandinger, det Arbejde og de Samtaler (viiseligent optagende megen Tid) der flyde af Meddelelser, Indsendelser, Correspondence, nogen Søgning efter paalidelige Underretninger om indtræffende indenlandske Begivenheder, den megen Læsning der fordres, for steds at være bekjendt med literariske Frembringelser, ja med selve den politiske Afdeling, der, uagtet hin Omstændighed, at Uddragene for Dagen ikke see ved mig selv, dog ingenlunde bør være mig fremmed, saa meget mindre, da Medarbejderen ved Sygdom, og andet Forfald kunde hindres i sin Virksomhed, og jeg altsaa maatte være rede til at kunne gaae ind i samme. Iøvrigt ere enkelte Artikler gjensidigen leverede i de Fag der ej hørte til den Enes eller den Andens Fordeling*). Jeg antager, at Arbejdets Deling kunde være omtrent lige, om end ikke den største Part falder paa mig, ligesom det hele Ansvar blev mit, og det Regnskab Regjeringen kan fordrø for det mig givne Raads bedste Røgt, blev mit, som jeg ikke kan styde over paa Andre; altsaa blev og den deraf flydende Rettighed mig ubestkaaret; og Omhyggeligheden mig en vigtig Sag. Helt

*) Saaledes blev nylig Beretningen om Indholdet af de 10 Forord. af 15 Mai d. A. om Provindsial- Stænder i Danmark skrevet af Hr. D. Thomsen: (No. 126-9) men Uddragene af det Væsentligste af de forskjellige Forord. af 15de Mai for Herrerugdemene (No. 130 137) af mig, ligesom jeg og leverer af og til under Rubrik: Blandinger noget af fremmede politiske Blade.

harde jeg dog fra disse Synspunkter seet, at hin Forbelying af Arbejdet ikke var bleven nødvendig, men at det havde vedblevet, som i de forløbne næsten 6 Aar af min Redaktions Tid; jeg siger: bleven nødvendig; thi dels gjorde Hr. D. Thomsen det til et Vilkaar for sin Deltagelse i „Dagen,“ dels onskede Privilegiehaveren det, og da en dygtig Fuldmægtig ved et Dagblad er vigtig, ligesom Arbejdernes Antagelse og Tønning ved Dagen afforderes af Privilegiehaveren, var Redakteuren heri afhængig og bunden, en Afhængighed, der hverken kan være nogen Redakteur behagelig, eller er gavnlig for Bladet. Det bliver mit Raad til Enhver, der med en Privilegiehaver indgaar i en Forbindelse som Redakteur, at gjøre det strax til en Betingelse, at Privilegiehaveren har kun at give Tønning til de Medhjelpere, som Redakteuren, efter Fornødenhed og eget uafhængigt Valg, sætter sig i Forbindelse med. Rigtigst vilde det vistnok være, at Redakteurens Honorar blev ansat og vedtaget saa højt, at det, som han blev enig med sine Medarbejdere om, blev Privilegiehaveren aldeles uvedkommende.

En anden ubehagelig Afhængighed er Redakteuren sat i ved den Omstændighed, at Udgiveren har Trykkeriet i Eje eller under Raadighed. Mener Redakteuren, at et Stykke, der var sat og bestemt til Optagelse i Dag, skal sættes til Side til en anden Dag, fordi Pladsen behøves til en Beretning, som han just i Djehtikket fik, eller fordi han vil tilføje eller forandre Noget, eller har en Tvivl om Paalideligheden, og vil søge nærmere Oplysning, eller af hvilken som helst Aarsag, saa kan Udgiv-

veren komme med sin Befaling over Sætterne; og med sin Anke, over at et lidet Ophold kan finde Sted; o. s. fr. Naar Redakteuren har sagt, en Dag ved sin Bortgang, at nogle Smaastykker, som ved Henliggen vilde tabe Nyheds Interesse, eller af anden Aarsag, skal tages i Morgen, og han dog ved Korrekturens Modtagelse finder dem uoptagne, fordi Privilegiehaveren har villet have Plads for Noget, som han troede burde tages først, viide da sigt ikke være et hemmende Indgreb i Redakteurens Virksomhed? Saaledes har baade mødt og kan tænkes ubehagelig Stilling for en Redakteur, der ikke tillige er Privilegiehaver.

Dagens Abønnenter ere ofte misfornøjede over at faa Bladet for seent. Hører det til Udgiveren at raade over, hvorlænge man skal hie med Bladets Slutning efter Dampskibets eller Postens Ankomst? eller er det ikke rigtigere, at Redakteuren, der bedre kjender Omstændighederne, og kan rette sig efter de grundede Forventninger, ikke var betaget Friheden i at bestemme hvad han ansaae for rigtig? Naar Redakteuren var Privilegiehaver, og Udgiveren var blot Entrepreneur, og Forlægger, blev en naturligere Orden Følgen.

Da kunde det, der udfordres til et godt Redaktions Con-
toir, bedre søges. 1. Et beqvemt Lokale for Redakteuren, med et Par Værelser; saa at Redakteuren havde sit eget, hvor de, der ønskede at tale med ham i Enrum, kunne have Lejlighed dertil; og imidlertid Medhjælperne, en eller flere, kunne have Rolighed til deres Arbejde. 2. Lokale for det Merkantilste,

for Abbonnementet, Uffigelser, Klager over Budene eller i andre Maader. Redakteur-Contoiret burde herfor være fritaget, hvilket ogsaa er Tilfældet ved den Berlingske Tidende. 3. Fornødne Hjælpebidler, af bedste Slags, Sproglexika, Conversations Lexika, de saakaldte „Zeitungs“ Lexika, de bedste Landkaarter, og Bequemmeligheder for deres Brug etc. etc. 4. De bedste fremmede og indenlandske Tidsskrifter. Det er vitterligt, at ved „Dagen“ savnes for Redakteuren Meget af hvad her er antydet. At en Hurtigpresse var ønskelig kan endnu bemærkes, men Lokalet forbyder det, foruden at Bladets Ufsætning ikke er stor nok til at bære den betydelige Udgift derpaa.

At der for et Blad som „Dagen“ haves Correspondenter adspredte over det hele Land, og at der ikke sees paa Udgifter af Porto etc, var ønskeligt; i det mindste, at alle Provindsialblade holdtes. Ved Dagens Contoir holdes (foruden enkelte Kjøbenhavnske Blade) 12 Provindsialblade fra Danmark, samt Appenræde Woch., Alton. Mercurius og Kiel. Corresp. Bl. Af tydske fremmede Blade holdes de tre Hamb. (B. S. — S. C. — N. 3.) og Allg. Zeit. Af Stokholmske Blade to; af Norske to, nemlig: Rigstidende; og Christ. Intell. Blad. Ingen Engelske eller Franske; hvilke det ikke vilde være hensigtsmæssigt at anvende Bekostning paa. Det nyeste og væsentligste er jo i de Hamburgske Blade, hvilke det jo er unægteligt, at man strax bør tage fat paa. Paa en Tid af faa Linier skal det, som Posterne medbringe, være gennemlæst, Vatg, Oversættelser, Trykning,

Corektur, Censur være udført. Der skulde altsaa være andre Arbejdere for de engelske og franske Blades Brug; altsaa og Honorar-Udgift dertil medgaae. Billige Grændser for Forbringere paa et Blad rette sig efter sammes Betaling, Udsætningen og Planen. Dette anmærkes, fordi man har hørt ubillige Forbringere, hvori de her korteligen antyde Omstændigheder ikke have været paaagtede.

Det Redakteur-Honorar af „Dagen,“ som jeg af Privilegiehaveren faaer, var i det første Aar 600 Rbd. Sølv; siden 800 Rbd. Sølv aarligt, og dette uforandret, uagtet den Forsøgelse i Arbejdet, som fulgte af 52 Ark aarligt mere, fra den Tid, da der begyndtes med at udgive et helt Ark dagligt. Naar man vil agte paa, at Ubehageligheder ikke kan undgaaes, og tillige paa den Opmærksomhed, der bør vises, for at opfylde Privilegiets Betingelser, hvilket med Ansvar og Alt det Dvrige maa hensees til, ved at ansætte Honoraret for en Redakteur, saa tør jeg vel formene, at det der gives for „Dagen“ er maasbeligt. Vist nok vil findes Godtkjøbsfolk, der gjerne tilbøde at paatage sig det for ringere Betaling; og af hvem Godtkjøbstøj snart sammenskræves.

Udføreligt kunne det maaskee ansees, naar Regjeringen giver Privilegiet til Rogen, der ej selv kan være Redakteur, at Redakteur-Honoraret var bestemt i Privilegiet, og at Hensyn var taget til den Hjælp Redakteuren behøver. Derved blev Redakteuren givet en hensigtsmæssig Uafhængighed, som svarer til det Djemed Grundføtningen om Privilegiums Fornødenhed tilsigter.

Man kan vel, i mange Hensyn, passende sætte mit Kalb, som Redakteur, i Klasse med Contoirchefer, som have 1000, 1200 Rbd. og mere i aarlig Lønning ved mindre Arbejde og uden de Ubehageligheder Redaktionens Kalb medfører. Tilvejebringelsen af 6 hele Ark ugentlig, eller 312 Ark aarligt, udfordrer det stadigste Arbejde, oftest fra tidlig Morgenstund til sildig Aften, med Læsning, Søgning i de meest heterogene Sag, Oversættelser, Uddrag, Samtaler med de Mange, der fremkomme med Begjeringer om Optagelse af Digte eller andre Stykker af de meest forskjellige Slags. Ofte maa saadant nægtes af mangehaande Aarsager, saasom det leverede Stykkes Stæthed eller Tone, eller at det ej passer for Bladet; at det er for langt, for uinteresserende for Flersheden af Læserne, at der er Mangel paa Rum etc. etc. Uvillie paadrages let herved, ligesom og Uvillie fra Andre har mødt, naar skundom, men høist sjældent, et slet Lejligheds Digt har været optaget af et eller andet Hensyn, saasom paa Personen fra hvem det kom, eller for hvem det var, Dagen, Anledningen, Kortheden, Trøsten som Forfatteren ønskede, netop igjennem „Dagen,” bibragt en Sørgende og Mere saadant. Ligesom der nu hos A. B. C. vakktes Uvillie ved Nægtelse af hine Digtes Optagelse, saa bleve D. E. og F. vrede for Nægtelse af et eller andet af deres Kjære Fosters Optagelse, som dem tyktes, burde have været skjænket Opmærksomhed, ja Tak og Erkjendelighed. Naar nu den uforfælt paa- dragne Uvillie opsteg hos den Dræsløse, som vilde have, at hvert stort eller lidet Stykke i de 312 Ark skulde være efter

hans Smag, vilde steds have Nytt eller Pikant, eller Underholdende, ikke noget han forhen i et andet Blad, som han just lagte fra sig, havde læst, og naar denne samme Dræsløse var befængt med Skriveløs, forbunden med egoistisk Tanke om Vigtigheden af den vise Anmærkning, han fandt at kunne gøres over en Trykfejl, en Sprog- eller Rettskrivnings-Urigtighed, et fejlvalgt Udtryk, en Udelabelse, en Opsættelse af en eller anden Meddelelse, strax var han da rede med Angreb, og Smaaligheds Kritik, Bitterheder, Personligheder eller Uforfæmmed. Ofte var den Uttraa en saadan Dræsløs fik til at yttre sig offentlig om det, han i sin Klub havde pladderet eller kritiseret og holdt sig lystig over, forbunden med Mangel paa Lands Tone til at behandle noget Vigtigere end Bagateller. Med Foragt bør en Redakteur betragte saadant, med Smil kan han læse de latterligste Fordringer, den lave Skolemesterering, den grove Skjelden og Smelden, naar han veed, at han efter Pligt og bedste Overbevisning, og med samvittighedsfuld Omfarg røgter sit Kalb, og seer sig ydet af den Rettsindige, den Billigtænkende mangt et behageligt Bevis paa Agt og Velvillie, og Bifald med hans Stræben. Angreb har og rejst sig af den Intolerance, at mit Blad ikke maa have sin egen Tone, maa ikke udeholde hvad der kan saare Nogen, maae ikke optage af andre Blade eller fra Meddelelser, hvad Prisværdigt der erfares om anselige Mænd i høje Poster, maa ikke bruge Erbødigheds og Erkjendtligheds Udtryk om Konges og Regjerings Handlinger og Foranstaltninger, hvilket strax af hine Skumlere

og Misfornøjede kaldes Smiger. Saa uimodsigelig Sandhed der yttres i Sætningen: at Jordens Gud er Støvets Søn, en Sætning, der antages af selve de ædle Dphøjede, der kunne benævnes Jordens Guder, saa rigtigt er det tillige, at Skribenten, og især et Dagblads Redakteur omtaler, eller ikke omtaler disse Dphøjede med den dem tilkommende Ærbødighed, og at Hensyn — der vel kan forenes med Frimodighed og Bærdighed — tages paa deres Anstuelser og Dastler, at deres hjemlige eller Hus- og Familie-Livs Timer, samt hvad i samme foregaaer, ydes den Dpmærksomhed, ikke at frembrages for ubelikat offentlig Dmtale. Naar nu Dagens Redakteur ikke strax, à la Eiunge, fortæller, hvad der burde været usfortalt, strax er han dadellet for de Udeladesser, som han troede vare rigtige. Han maa ikke tro saadant. Eiunge skal være hans Mønster. Trodse skal han hvert Hensyn, Klage skal han til Cancelliet, om Censor vilde vove Udsettelse.

Smiger, lav Smiger, vil enkelt Dadeler besyrlde Dagens Redakteur for. Jeg opfordrer til Bævis. Jeg er mig bevist ikke at være Smigrer, og har min hele Skribentbane viist, ikke at være det. I min anden Epistel til Grosferer Nathansen, har jeg yttret Noget herom, og at jeg af frisindede Udtryk i Dagen, (ligesom jeg og i „Skilderiet,“ oftere brugte dem) har havt Ubchagelighed er bekjendt, hvorom jeg vel nærmere giver Forklaring, isald jeg faaer skrevet mine Memoirer over det Tidsløb, i hvilket jeg levede og deltog. For ikke at blive for vidtløftig maae jeg i disse Blade afholde mig derfra, og fra

Mere, der kunde vedkomme Dagens Historie, hvoriblandt en Breverling i Aaret 1824, foranlediget ved § 137 i Planen for Kjøbenhavns Fattigvæsen af 12 Maj 1799.

1. Jeg vil ikke opholde mig ved de frække Usandheder, og lave pøbelagtige Ophævelser over Ubetydeligheder, som jeg har maattet see trykte imod Bladet, og imod mig, og de taabelige Paa-stande, f. Ex. at i Dampskibslisterne burde de mange rejsende Haandværksvænde nævnes, og at Mangel derpaa bærer Vidne om at jeg ikke veed, men behøver at belæres, at der kan flaae et ædelt Hjerte i den ringe Mand, og at den i Stilling Ubetydelige ofte kan være værdig større Ugt end een eller anden Stormand.

Det er bekjendt, at en Professor, der ofte kryber i lav Fejgheds Skjul, i Anonymitetens skammelige Baghold, skrev mod mig og mod „Dagen“ i afsøde Mathias Winters Raket. — at Lindberg paaførte mig Proces*) — og at Dagen har medført flere Ubehageligheder for mig i min Redaktions Tid.

*) Herom see: 1. "Den affaate Dom ved den Kongl. Lands Over- samt Hof- og Stats-Net i Kjøbenhavn, d. 19 Nov. 1832 i Sagen Magist. artium Lindberg imod Etatsraad Fr. Thaarup, som Redakteur af Dagen, udgivet af Fr. Th. Kbhvn. 1832. 20 S. 8. — 2). Indlæg i den ved den Kongl. Lands- Over- samt Hof- og Stats-Net i Kjøbenhavn paadømte Sag. Magist. art. Lindberg imod Etatsraad Fr. Thaarup fremlagte af Sidstnævntes Sagfører Krigs-Cancellie-Rådsfører Stahlfest. Med nogle Bilage. Udgivne af Etatsr. Th. Odense trykt og forlagt af S. Hempel 1833. — Lindberg, har og trykt sine Indlæg.

Det der nærmest har foranlediget mig til at skrive disse Blade er, at Hr. Commercesekretair Liunge i sit Blad „Kjøbenhavnsposten“ Nr. 87 for dette Aar, har skrevet, eller optaget nogle fornærmende Yttringer over de to Kjøbenhavnske politiske Blades: den Berlingske Tidende, og „Dagens“ Redakteurer.

Ordene ere disse:

— „Desuden kan der vel ikke tænkes nogen større, al anden Indskrænkning absorberende, selv den specielle Censur overtrumpfende Indskrænkning paa den frie Presse, end at gjøre politiske Blades Udgivelse til et Monopol. At tilsikre et Par Stemmer Eneret til at meddele politiske Nyheder, er at forviise sig om den politiske PresSES Uskadelighed paa den meest haandgribelige Maade; thi død Mand slaar Ingen ihjel, og under denne Behandling døer den politiske periodiske Presse upaatvivteligen. Vilde vi have et Beviis herfor, behøve vi kun at tage „Berlings politiske Tidende“ og „Dagen“ i Haanden. Hvo der kan gjøre det uden en Slags Rædsel, maae idetmindste ikke være bange for politiske Spøgelsjer; thi det er kun nogle hamborgske Blades affjælede Legemer, som her gaae igjen. Det første af disse Blade har til Redakteur en Mand, som man hjerteligen maa beklage, at han er i den Nødvendighed at maatte spille en død Mand's Rolle, skjøndt der endnu er aandeligt Liv i ham; det andet af disse Blade har til Redakteur en Mand, der af Naturen synes skabt for at spille en saadan Rolle, og der synes her at være i sit rette Element, ligesom Liget er det i Jorden.“

Hr. Ove Thomsen, der, som ovenfor sagt, i nogle Aar har havt Arbejdet ved den politiske Deel af „Dagen“ paa den af mig opgivne Maade, skrev i Kjøbenhavnsposten Nr. 90 Følgende: „Henved syv Aar har Undertegnede taget Deel i Redaktionen af Bladet „Dagen“, og i den Tid navnlig redigeret den politiske Artikel i Samme, (med Undtagelse af den svensk-norske Deel), naturligviis betinget ved de Hensyn og Forhold, som en anden ansvarhavende Redacteur medfører. Skulde derfor den anonyme Forfatter til Stykket: „Om vore politiske Blades Frihed for Caution“, (i Aalborgsp. Nr. 87) finde sin Dom over benævnte Blad motiveret ved de af mig redigerede Artikler, maa jeg bede ham, i Fremtiden at forstaae den paa Bladet anførte Redacteur for de i dette Tilfælde uforstaaede Bitterheder, og stille sit Angreb directe imod mig. Besterbro, den 3 Mai 1834. Ove Thomsen.“

Forfatteren af Stykket har ikke siden ladet høre fra sig. Hr. Sekretair Liunge er ikke, saavidt jeg veed — (jeg erindrer ikke at han derom i sit Blad har bekendtgjort Noget) — bleven meddeelt igjennem det kongl. danske Cancellie den Tilfælde, som højsamme Collegium ved kongl. Resol. af 14 Marts 1814 blev autoriseret til at meddele Udgivere af periodiske Skrifter, „naar de ere Mænd af erkjendt Retfærdighed og Uretfærdighed“, Tilfælde til „paa eget Ansvar“ at indføre andre Forfatters Arbejder, uden at være pligtige til i Bladet selv at navngive Forfatteren, imod at Udgiveren er pligtig, i Tilfælde af Paataale for en saadan Artikel, at opgive og paavise Forfatteren.

Er nu Liunge ikke meddeelt saadan Tilladelse, saa følger et af de to Tilfælde;

enten:

at Liunge selv er Forfatter af ovenstaaende mod mig skrevne Stykke, maaskee har indskudt den Passus, som jeg her holder mig til; at han altsaa selv er Fornærmeren, Fienden af mig, og af „Dagen“, der er ham i Vejen for de Planer, som han ved sit eget Tidsskrift kan have havt eller har;

eller:

at Forfatteren er Anonym. Det hedder i Forordn. af 27 Sep. 1799 om Trykkefriheden: at „da Iumske og nedrig Ondskab i Umindelighed søger Skjul under Anonymitet, men Retfærdighed fordrer, at Enhver bør vedstaae ligesaavel det han lader offentlig trykke, som hvad han skriftligen eller mundtligen yttre, og at han altsaa ikke mindre bør være sit Navn bekjendt i hint end i disse sidste Tilfælde“, saa skal al Anonymitet være forbudt. I dette Tilfælde er Vedkommendes Straf bestemt ved Forordningens 16 §; og Forfatteren maa taale, naar han ikke, paa den Opfordring, der herved gjøres, træder frem, at det da herved vorder ham sagt: det er en feig Ridsing, der fra et stammelig Baghold udfører et saadant Angreb, og „Iumske og nedrig Ondskab“ er en sliq Persons Element.

Der er noget Usandsynligt i, at Hr. Secr. Liunge, efter det Forhold vi ellers have staaet i til hverandre, skulde være Forfatter til det Paaanbede; Han sagde mig en Aftenstund i Kunstforeningen, før end Stykket læstes i hans Blad, at der

var leveret ham Noget mod mig, med Mene, som jeg vel drager mig til Minde. Min Tanke om hans Omsorg for, ikke at nedfætte sit Blad i Smudsbladenes Klasse, lod mig ikke ane, at det skulde blive af den Natur, som det udviste, da det fremkom. Altsaa Ei unge fik det ikke selv; han vilde vel ikke heller have vist mig det Fiendskab, der ligger i at have optaget det, naar han havde tor det vægre sig for dets Optagelse. Det maa da være en Anonym, og flere Omstændigheder give det megen Sandsynlighed, at det er den samme Mand, der i Altonaer Merkur 1831 var anonym Deltager i de Angreb, der da gjordes paa nogle af vore flittigste og agtværdigste Lærde og hvorom jeg da ogsaa saa mig, i Egenkab af Dagens Redakteur, nødsaget til at skrive, har her paa ny øvet sit Spil.*)

Men, enten det nu maa være Ei unge selv, der har vist sig som min Fiende, eller det er en Anonym, og enten i sidste Tilfælde Anonymen fremstaaer efter den skeete Opfordring, eller forbliver i Skjulet indtil man maaskee faaer ham, ligesom Tilfældet var hin Gang, opdaget, saa kan Spørgsmaalet være besvaret: „om Aarsen over den politiske Artikel i „Dagen“, er grundet?

Saadant Spørgsmaal finder jeg, der, som ovenfor sagt, ikke kan fritage mig for Ansvar, mig pligtig til at undersøge.

*) See mit sidet Skrift: Flere Oplysninger i Anledning af det i Maanedsskrift for Litteratur gjorte Angreb &c. Kjøbenhavn. 1831 16 S. 8.

Først maa da agtes paa: for hvem er egentligen den po-
 litiske Artikel i „Dagen“? De for hvem Politiken har særdeles
 Interesse læse de fremmede Blade strax, naar Posten bringer
 dem, enten ved selv at holde dem, eller ved at søge dem hos
 Venner, i Athenæum, i Klubber og paa offentlige Steder, efter
 Enhvers Forbindelser. De oppebi ikke „Dagens“ eller den Ber-
 lingske Tidendes Udgivelse, for at tilfredsstille den naturlige Be-
 gjerlighed efter at vide hvad Posterne medbringe om Tidens
 Tildragelser. De derimod, hvis Embede eller andet Kalb lev-
 ner dem kun liden Tid til Læsning; og som ere tilfreds med
 at faae i de faa Fritimers Løb Underretning om, hvad intet
 dannet Menneffe kan savne, det væsentligste Indhold af de
 fremmede Blades Beretninger om hvad der er foregaaet, baade
 i Fædrelandet og udenfor samme; samt de, der ikke have Lej-
 lighed til at søge eller kunne bruge hine rigere og tidligere
 forhaandenværende Rilber, lade sig enten nøjes med hvad der
 fortælles dem; eller ville i en eller anden fædrelandsk Avis
 finde, som sagt, det væsentligste. Nogle af disse holde da
 Slagelse-Avis, andre den Berlingske Tidende; andre „Dagen“
 o. s. f. efter Godtbefindende, eller andre bestemmende Aarsager.
 Paa dem og ikke paa hine, der overspringe den politiske Deel
 af de indenlandske Blade, som alle have heri fælles udenlandsk
 Rilbe, bør Dagens politiske Deel være rettet; og da troer jeg
 ikke at „Dagen“ fortjener Udbredelse, for at noget væsentligt
 er forbigaaet, om en vigtig Tildragelse, og dens Løb og Følger,
 om en mærkelig Person, eller en ny Opfindelse, og overhovedet

om enhver Gjenstand, der er eller egner sig for almindelig Om-
tale, eller kan være af en særegen Interesse; ej heller troer jeg
at Bladet kan gives grundet Bebrejdelse for at det ikke vorder
leveret saa hurtigt som det efter Omstændighederne kan
fæe, ikke mange Timer efter at Posten er kommet. Om det
ved flere Budde eller anden Foranstaltning af Udgiveren kunde
fæe tidligere, er Redakteuren uvedkommende.

At det andet kjøbenhavnske politiske Blad kan have haft
en eller anden Artikel forud forend „Dagen“, har man seet ut-
tret imod „Dagen“, af en fiendlig Aand, der forsætliggen fortier
at „Dagen“ igjen har Fortrinet, at komme først med andre Ar-
tikler; og at saadant et Først eller Sidst kan ikke være an-
derledes.

Her komme vi til den Omstændighed, som baade ved „Da-
gens“ og ved den Berlingske Tidendes politiske Spalter ogsaa
kommer i Betragtning, nemlig det indskrænkede Rum, som
dertil høves. Ved Dagen ere de indenlandske Efterretninger,
og alle de Artikler, der for det Meste optage den sidste Side,
nødvendige Dele af Bladet, som næppe Noget vil savne; alt-
saa bliver kun tilbage omtrent 3 Spalter, mere eller mindre
efter Omstændighederne; men vorder paa hine tre Spalter alt
Væsentligt af Tidens Historie meddelt, saa er jo ogsaa For-
maalet opnaaet, billig Fordring fyldestgjort. Mere ville jo ikke
de omtalte Lesere fordrø, for hvem Afdelingen egentligen bli-
ver givet.

Nu spørger man: hvorfor have de kjøbenhavnske politiske Blade ikke det rige Indhold som de Hamborgske, som „Preussische Staatszeitung“, som engelske og franske Blade? Bisfeligens udgjøre hine omtalte Læsere Flertallet af Abonenterne; ligeledes er Tallet af dem, der ikke opsatte at søge hen til fremmede Blade og der, naar Dagen bringes dem, overspringe de Spalter, Dagen giver fra ulandet, ej heller lidet. Meget Enkelte, tør jeg tro, ere de, der ville have udførlige Beretninger i Bladet om hvad der kan være af Bigtighed for fremmede Statsborgere om deres indre Anliggender, Debatter i deres Stænders Forsamlinger o. s. f. saasom i denne Tid: om det svenske Bank- og Pengevæsen, ic. Skulde nu Hensyn især tages paa disse Enkelte? Skulde man for dem oversætte eller udbrage Noget som man veed, at Flertallet overspringer? Skulde man lade dette Flertal savne hvad der i Bladet maatte udgaae, eller vige Pladsen for det som hine Enkelte maatte fordrø? Hvilke ere Grændserne for Fordringer? Skal der slet ikke tages Hensyn paa den billige Pris, til hvilken Dagen leveres; omtrent 2½ s. for Arket?

Lader os nu sammenligne „Dagens“ politiske Deel med andre, saavel indenlandske som nogle fremmede Blade, saasom af disse fremmede: de norske og svenske politiske Aviser. Jeg formener her ogsaa, at „Dagen“ ikke staaer tilbage for dem i hensigtsmæssig Godhed, efter blivige Læseres Fordringer.

Man seer i vore indenlandske og i de norske Blade et og andet aftrykt af Dagen. Ingen kan bedre bedømme et vist po-

litist Blad end den Mand, der selv er Redakteur, paa samme Tid, af et andet Blad; og bruges saabant Blad, da maa det antages for en god anbefaling. Endfke Blade aftrykke efter hinanden indbyrdes enkelte Stykker. Slige Rettelsesmidler ere undertiden nødvendige ved en Redaktion, hvor det gjelber om megen og snar Expedition: men naturligvis lader en god, ærefjær, og samvittighedsfuld Redakteur Rettelsesmidlet ikke blive Mageligheds-Middel, ikke være idelig og altid sin Tilflugt, fordi en Travlheds og Forlegenheds Stund tilraader beta sparsomme Benyttelse. Er en Tale, hvormed en Stænders Forsamling aabnes eller slutes, eller som indleder, oplyser, udbi- ler en vigtig Forhandling, bleven oversat i en Avis, førend Plads og Tid dertil blev givet i en anden Avis, hvorfor skulde da denne sidstnævntes Redakteur ikke kunne bruge den allerede forhaandenværende førstnævnte Oversættelse, efter Sammenlig- ning. Saaledes ogsaa med flere Stykker. Redakteurer have heri gjensides Hjelp, efter stiltiende Dverenskønst. At Blade- ne have enkelte fælles Læsere kan ikke blive forsvarlig Grund for nogen Redakteur, til at berøve dem af hans Læsere, der blot læse, eller holde hans Blad, et vigtigt Stykke, som han finder just at være allerede optaget af en Kollega i denne Virk- somhed, en Side-Redakteur.

Det er bekjendt, at en lærd Stats-Dekonom og Politiker, nuværende Professor David, redigerede i det første Halvaar 1829 den da saakaldte „danske Statstidende.“ Til Sammenlig- ning med „Dagen“ hører da denne halve Aargang. Nu er det

vist nok, at Professore brugte just det samme Løttelsesmiddel; Man har faaet i Detailhandels-Boutik Exemplarer af enkelte Nummere af „Dagen“, for bemeldte Periode, i hvilke nogle af Professore egenhændigen skrevne smaa Forandringer ved indstregede Stykker, bære Vidnesbyrd om dette her Anførte; Sligt Løttelsesmiddel kunde dog synes mindre nødvendigt for ham, hvis Blad i den Tid kun udkom fire Gange ugentlig. Men Tiden er kostbar; hvorfor da anvende den paa en Oversættelse, naar en anden god Oversættelse allerede var forhaanden.

Jeg finder isvrigt ikke at bemeldte Blad havde i hans Redaktions Tid den allerringeste Udmærkelse fremfor i dets silbigere Periode, eller fremfor „Dagen“, baade i bemelte halve Aar eller silbigere. Hvorfor ophørte Professor David efter et halvt Aar*)? At han havde, som ovenfor sagt, kun fire Gange om Ugen at levere et halvt Ark, eller to Ark ugentlig, maatte dog gjere det for ham lettere at levere et udmærket politisk Blad, end for en Redaktion, der havde et dagligt Nummer at udgive.

At der i det ikke ringe Antal af omtrent 3900 Blade, som udkom i det Tidrum af 12½ Aar, i hvilke jeg var „Dagens“

*) En Idé-Association paatvinger sig mig besynderligen, ved Ordet: et halvt Aar. Man læse Grosserer Nathansons sidste udkomne Skrift; 3die Deel S. 209 o. f. Mine, fra Professorens forskjellige Anskuelse over de Nathansonske Arbejder, Professorens Behag i Anonymiterens Brug, ic. ic. Alt saadant synes at have Sammenhang med Angrebet.

Redakteur, er indløben en eller anden enkelt, i sig selv ufor-
 lig Fejl, er noget som Tidsskriftet har havt fælles med andre
 Blade hos os og i alle Lande. Jeg har havt, for korte Tider,
 Oversættere, som jeg har stølet for meg et paa, indtil jeg blev
 opmærksom paa, hvor svage de vare i Sproget. Jeg kan ikke
 have imod den Dadel, saadanne Fejl paaførte den Ansvarhavende;
 men imod Maaden, hvorpaa Dabelen udspøledes, (sit venia
 verbo), i Styverfangerblade.

Nogle af de Angreb, der have været yttrede mod „Dagen“
 havde egoistisk og egennyttig Grund, og lave Hensigter. Fik
 man Nødvendigheden af et bedre Blad gjort ret indlysende, og
 Kunde faae „Dagens“ Redakteur affibret, som udygtig, en Un-
 dens Antagelse som nødvendig, saa kunde man melde sig til Plad-
 sen, og haabe sin Dygtighed erkjendt; men bedst var det for
 sig Egoist, at faae Lovbudet om Privilegiet paa politiske
 Blade og om sammes Censur ophævet, og da faae Lejlighed til
 at vise sig i sin Glæde, blive en dansk Marxst og svinge sig
 op paa en dansk Tribunes Patriotvinger.*)

Hos mere Betænkende har bittere Anmærkninger over
 Bladene Grund i overdrevne Forbringelser, uden Hensyn paa de
 Omstændigheder jeg i dette lidet Skrift har forklaret og oplyst.
 Ubekjendtskab med Banfælighederne og med de hindrende Baaud,

*) Marxst er som bekendt Hoved-Redakteur af det franske Blad
 „Tribune“, og er i denne Egenfærd en fræk Forbrøder og Over-
 træder af sit Lands Love.

forlede ofte den Veltænkende til at antage Mangler og Ufuldkommenheder som tilregnelige, i Tilfælde hvor de ikke vare til at undgaa. Saadanne Angribere ere modtagelige for overbevisende Grunde. De kunne stemmes bedre for de angrebne Blade. Det er en sand Glæde for en Redakteur, at vinde saadanne Velsindedes Agt.

Den billige og veltænkende Bedømmer af et Dagblad overhovedet agter først og fremmest paa dets Plan, hvad denne tilfiger og lover, og hvilke der altsaa ere de vedtagne Betingelser imellem Redakteur og Abonnent. Kun Abonnent kan have Fordringer, nemlig Kontraktens Opfyldelse; Afsigelse af Abonnementet er ham aaben. Han kan søge, hvad han ønsker, andensteds.

Den billige og veltænkende Bedømmer af Dagen isærdeleshed vil ikke fordrø at ethvert af de 312 Aar, som Uargangen omtrent udgjør, skal være et, saa at sige, gebiegent Ertstykke. De Betingelser han sætter for sine Fordringer ere: at en Samling af flere Blade, om ikke en heel, eller halv, eller fjerdedels Uargang, saa dog flere Nummere i Følge, skal have tilfredsstillet ham; og at han tager hvert kommende Blad i Haanden med gunstig Forventning, og ikke lægger det fra sig med Misfornøjelse over det Hele; skjøndt enkelte Stykker bleve oversprungne som kjendte af ham, og ej skrevne for ham, men for andre Individier af hans Næste; der ogsaa have Krav paa Noget for sig.

Den billige og veltænkende Bedømmer af „Dagen“ i Særbeleshed vil, naar han kjender, hvad disse Blade sætter ham istand til, Forskjellen paa Bladets Udgiver, og paa dets Redakteur, og de Vaand der hindre Sidstnævnte fra frie Virksomhed, tage saadanne Omstændigheder i Betragtning ved sin Kjendelse.

Billige og veltænkende Læsere frygter jeg ikke. Forvisningen om, at det er Kun Enkelt, jeg ikke kan kalde saaledes, er min Trost, min Opmuntring ved et med mange Fortræbeligheder og Vanskeligheder forbundet og ofte aandsfortærende Redaktions=Arbejde. Med mine Pligter for Dje vedbliver jeg mit Kald, og naar ubillig Skribler for Fremtiden gjør Angreb beder jeg Eder, højtagtede billige og veltænkende Læsere! hvis gode Omdømme jeg stedse har stræbt at fortjene, at drage i gunstig Erindring de Dplysninger, som jeg her har givet.

I n d h o l d.

- 1) „Dagen“ i Almindelighed, og dens første Periode under Seidelin fra 1803 til 1810.
Dermed Bladets Tendents og Plan.
 - 2) Fra 1810, da Lovbudet udgik, at politiske Blade ej maatte udgives af Nogen, uden at være forundt specielt Privilegium dertil.
Saadant Privilegiums Betingelser.
Forskjel paa Redakteur og Privilegiehaver.
Frimodig Uttring, om ikke flere Privilegier i Kjøbenhavn end de to, der benyttes, maatte anses gavnlige for Almenheden.
 - 3) „Dagens“ Historie efter Seidelins Død, under Redaktion af Rahbek, Bloch, Didriksen og flere.
 - 4) Fra 1 Jan. 1822 under Fr. Thaarups Redaktion.
 - 5) Om Redakteurens Stilling, havde Ubehageligheder, fiendske og fornærmende Angreb paa Bladet.
 - 6) Hvad af en billig og veltænkende Kritiker kan ventes.
-